

Natuurwaarden
Woestduinlaan 85

Doorn

gemeente Utrechtse Heuvelrug

In opdracht van de gemeente Utrechtse Heuvelrug

januari 2011

van den Bijtel ecologisch onderzoek

Natuurwaarden

Woestduinlaan 85

Doorn

gemeente Utrechtse Heuvelrug

In opdracht van de gemeente Utrechtse Heuvelrug

Tekst: H.J.V. van den Bijtel
Fotografie: H.J.V. van den Bijtel (HB)
Beopublicatie: 201105
Januari 2011

Omslagfoto: Beeld van het plangebied met links de bestaande woning en op de achtergrond het aangrenzende douglasperceel (HB)

van den **Bijtel** ecologisch **o**nderzoek

Uilenkamp 22
3972 XS Driebergen-Rijsenburg
tel./fax 0343 – 521021
e-mail h.j.v.vdbijtel@planet.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	De opdacht	1
1.3	Het onderzoek	1
2	Het onderzoeksgebied	3
3	Resultaten van het onderzoek	4
3.1	Vegetatie en flora	4
3.1.1	Vegetatie	4
3.1.2	Flora	5
3.2	Fauna	6
3.2.1	Zoogdieren	6
3.2.2	Vogels	7
3.2.3	Reptielen en amfibieën	8
4	De effecten van de nieuwbouw op de beschermde soorten	10
4.1	Beschermde soorten	10
4.2	Effecten van de nieuwbouw op de aanwezige soorten	11
4.3	Effecten van de nieuwbouw op de strikter beschermde soorten	11
4.4	Is een ontheffing nodig?	13
5	Mitigerende maatregelen	14
6	Conclusies	15
7	Geraadpleegde literatuur	16

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In 2005 is door Van den Bijtel Ecologisch Onderzoek in opdracht van Onink & Brakké onderzoek uitgevoerd naar de natuurwaarden van het perceel Woestduinlaan 85 in Doorn (van den Bijtel 2005). Aanleiding voor dit onderzoek was het voornemen op het betreffende perceel een Gezondheidscentrum met parkeerterrein te realiseren. Dit plan is echter niet uitgevoerd.

Inmiddels is voor het betreffende perceel een plan ontwikkeld voor de bouw van een woning naast de bestaande woning op het perceel Woestduinlaan 85 (figuur 1). Het grondoppervlak van deze woning is kleiner dan dat van het eerder geplande Gezondheidscentrum en de omringende gronden zullen niet worden ingericht als parkeerterrein maar als tuin.

Omdat het onderzoek ten behoeve van het Gezondheidscentrum meer dan vijf jaar geleden is uitgevoerd, heeft de gemeente Utrechtse Heuvelrug aan Van den Bijtel Ecologisch Onderzoek gevraagd na te gaan of de uitkomsten van het onderzoek uit 2005 nog steeds geldig zijn, en mocht dat niet het geval zijn, deze waar nodig aan te passen.

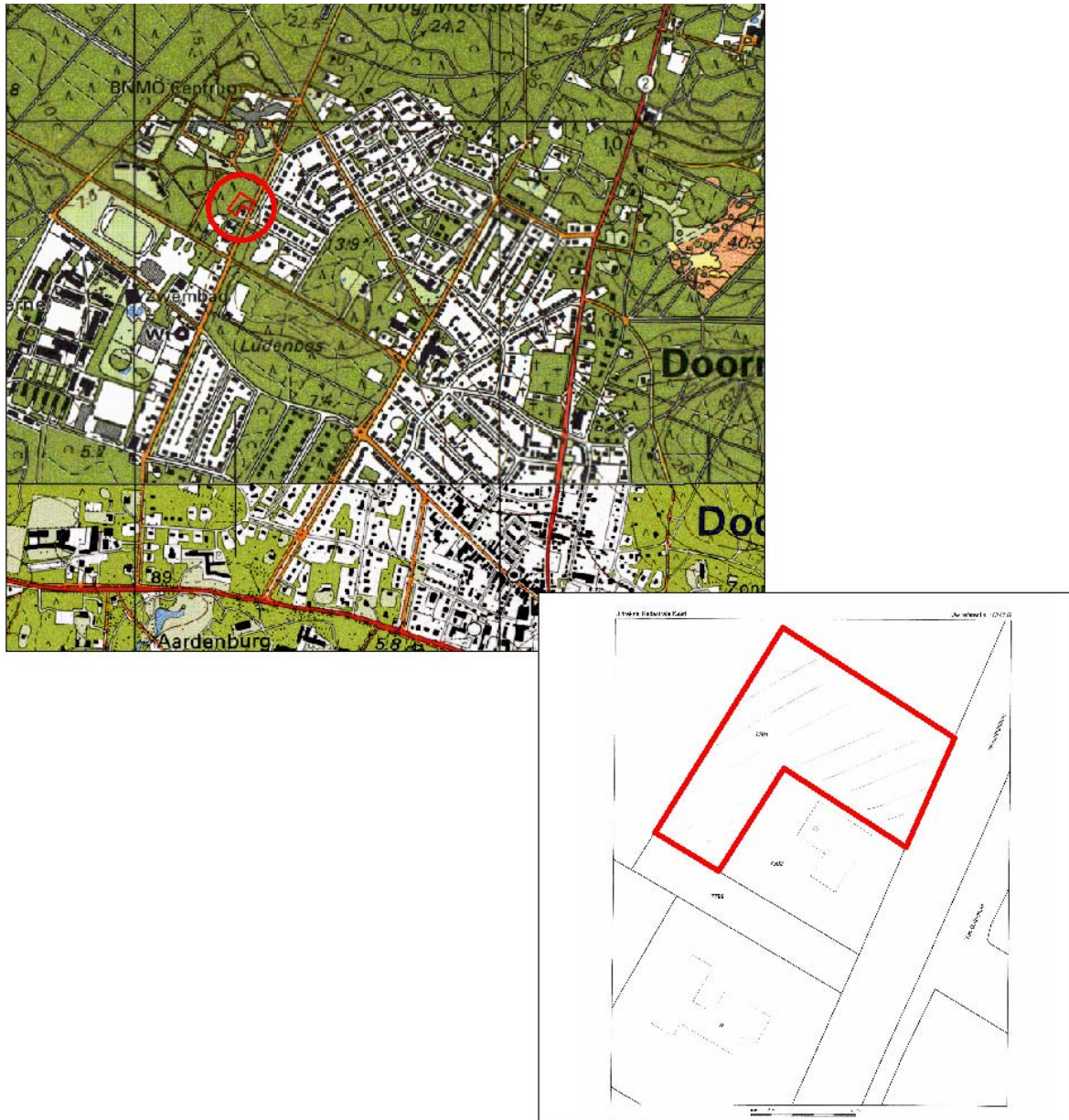
1.2 De opdracht

De opdracht bestaat uit het actualiseren van het onderzoek uit 2005 waarbij drie vragen beantwoord moeten worden:

- zijn er ten opzichte van 2005 wezenlijke veranderingen opgetreden in de natuurwaarden van het plangebied en directe omgeving?
- hoe verhoudt het huidige plan zich tot het eerdere plan, voor wat betreft de nadelige effecten voor de natuur?, en
- wat zijn de consequenties van het huidige plan in relatie tot wet- en regelgeving: moet er een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet worden aangevraagd; welke randvoorwaarden gelden er voor het plan vanuit de ecologie; welke mitigerende maatregelen of inpassingsmaatregelen moeten er worden getroffen?

1.3 Het onderzoek

De basis voor de actualisatie vormen de gegevens die verzameld zijn ten behoeve van het onderzoek uit 2005. Deze zijn aangevuld met gegevens die zijn verzameld in de tussentijdse jaren en waar nodig zijn deze aangepast aan de actuele situatie zoals die is opgenomen tijdens een veldbezoek in januari 2011. Op grond van deze gegevens en de actuele situatie is vervolgens een beoordeling gemaakt van de effecten voor de in het gebied aanwezige planten- en diersoorten en of voor een of meer soorten maatregelen moeten worden getroffen om overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet te voorkomen (natuurtoets). Er is geen nieuwe, tenzij-toets uitgevoerd, omdat het plangebied (ruim) buiten de Ecologische Hoofdstructuur ligt.

Figuur 1. Ligging en begrenzing van het plangebied (rood omlijnd en omcirkeld)

Schaal overzichtskaart 1 : 20.000

Schaal uitsnede ca. 1 : 1250

Copyright 2004 Dienst voor het Kadaster en Openbare Registers, Apeldoorn

2 Het onderzoeksgebied

Het plangebied ligt op de zuidflank van de Utrechtse Heuvelrug op de overgang van de bebouwde kom van de gemeente Doorn naar de bossen van de Heuvelrug (figuur 1). Het perceel grenst aan de zuidzijde van het terrein van Stichting de Basis en heeft, inclusief het kavel van de bestaande woning, een oppervlak van ca. 2930 m².

De grond waarop de bouw van de nieuwe woning is gepland, bestaat in de huidige situatie uit droog grasland. In 2005 was dit terreindeel nog grotendeels begroeid met een bos van douglassparren. Ook het douglassparrenbos direct ten noordwesten van het plangebied is voor een groot deel verdwenen. Op deze locatie wordt door Stichting de Basis de bouw van achttien zorgwoningen gerealiseerd. Hoogopgaand douglassparrenbos komt in de huidige situatie nog voor ten westen van het plangebied en in een strook langs de Woestduinlaan, ten noorden van het plangebied. In de smalle berm van de Woestduinlaan groeien oudere Amerikaanse eiken, die onderdeel uitmaken van de laanbeplanting.

Landschappelijk en ecologisch maakt het perceel onderdeel uit van de bossen op het terrein van Stichting de Basis; op een hoger schaalniveau van de overgang tussen de bebouwde kom van de gemeente Doorn in het zuiden en oosten en de bossen van het landgoed Hoog Moersbergen in het noorden en westen.

Het plangebied bestaat in de huidige situatie grotendeels uit droog grasland en wordt aan de west- en noordzijde begrensd door een perceel met douglassparren (HB)

3 Resultaten van het onderzoek

3.1 Vegetatie en flora

3.1.1 Vegetatie

Het eigenlijke plangebied bestaat in de huidige situatie uit droog grasland dat vegetatiekundig gerekend kan worden tot het Verbond van gewoon struisgras Plantagini-Festucion (Schaminée et al. 1996). Tot de soorten die kunnen worden aangetroffen, behoren onder andere gewoon biggenkruid, gewoon struisgras, schapenzuring, smalle weegbree, tijmeprijs en zachte ooievaarsbek.

De omringende bospercelen bestaan uit circa 50-60 jaar oude douglassparren gemengd met een enkele grove den, zomereik, ruwe berk en beuk. Doordat het dichte kroondak van de sparren maar weinig licht doorlaat, is er van ondergroei nauwelijks sprake. De zeer ijle kruidlaag bestaat uit brede stekelvarens en enkele planten van rankende helmbloem en vingerhoedskruid. Op een door windworp ontstane open plek is de kruidlaag beter ontwikkeld. Hier is de natuurlijke vegetatie evenwel grotendeels verdrongen door verwilderde tuinplanten die zijn aangevoerd met gestort tuinafval. Het gaat hierbij onder andere om de cultuurvariëteit 'Florentinum' van de gele dovenetel en glanzige ooievaarsbek *Geranium lucidum*.

Een struiklaag komt feitelijk alleen voor langs de randen van de bospercelen, dus langs het grasland en de tuin rond de bestaande woning. Deze struiklaag bestaat behalve uit veel natuurlijke verjonging van douglasspar uit braam, lijsterbes en sporkehout.

Behalve langs de randen komt er in de aangrenzende bospercelen door de diepe schaduw weinig ondergroei voor (HB)

De moslaag in de douglaspercelen is wel goed ontwikkeld en haalt plaatselijk een bedekking van honderd procent. Tot de aangetroffen soorten behoren fijn laddermos *Eurhynchium praelongum*, fraai haarmos *Polytrichum formosum*, gewoon klauwtjesmos *Hypnum cupressiforme*, gewoon thujamos *Thuidium tamariscinum*, groot laddermos *Pseudoscleropodium purum* en groot platmos *Plagiothecium nemorale*.

Op grond van de bodemkundige omstandigheden – overgang van duinvaaggronden naar holtpodzolgronden – en de aanwezige plantensoorten is het bostype dat van nature op deze locatie zou groeien – de potentieel natuurlijke vegetatie – het droog wintereiken-beukenbos, het Fago-Quercetum (van der Werf 1991).

3.1.2 Flora

De enige beschermde plant die aanwezig is, is de brede wespenorchis *Epipactis helleborine*, een soort die een voorkeur heeft voor licht verruigde of verstoorde groeiplaatsen. Langs de noordelijke bosrand en in de berm langs de Woestduinlaan groeien enkele planten van deze soort.

In de bosrand langs de noordzijde van het plangebied en in de berm van de Woestduinlaan zijn verschillende groeiplaatsen van het bleeksporig bosviooltje *Viola riviniana* aangetroffen. In de berm van de Woestduinlaan groeien ter hoogte van het plangebied ook enkele planten van het maarts viooltje *Viola odorata*. Beide soorten zijn kenmerkend voor rijkere bostypen en zijn in de provincie Utrecht betrekkelijk schaars. Ze zijn daarom als 'gevoelig' opgenomen op de provinciale Oranje Lijst.

In de berm van de Woestduinlaan groeien ter hoogte van het plangebied enkele planten van het maarts viooltje (HB)

3.2 Fauna

3.2.1 Zoogdieren

In tabel 1 is een overzicht gegeven van de zoogdieren die in het gebied zijn aangetroffen dan wel waar sporen van gevonden zijn. Tevens is in de tabel aangegeven welke soorten er mogelijk voorkomen (zie par. 1.2). De aanwezige en mogelijk aanwezige soorten komen in de bossen en tuinen aan de flanken van de Heuvelrug (vrij) algemeen voor. Voor veel soorten zal het gebied, in het bijzonder de randen ervan, een functie hebben als foerageergebied. Van de meeste soorten zullen door het ontbreken van voldoende dekking en opgaande elementen geen vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst	Oranje Lijst	F&F
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>			1
Gewone/tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex araneus/S. coronatus</i>			1
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>			1
Mol	<i>Talpa europaea</i>			1
Gewone baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>			3-IV
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>			3-IV
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>			3-IV
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	KW	4	3-IV
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>			3-IV
Huismuis	<i>Mus domesticus</i>			
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>			1
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>			2
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>			1
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>			1
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>			1
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>			1
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>			1

Tabel 1. Vastgestelde en mogelijk aanwezige zoogdieren

De soorten die met zekerheid in het plangebied en directe omgeving voorkomen, hebben een groene achtergrond, de soorten waarvan het voorkomen aannemelijk (mogelijk) is, hebben een lichtblauwe achtergrond.

De soorten waarbij in de kolom F&F een cijfer staat, zijn beschermd krachtens de Flora- en Faunawet; het cijfer verwijst naar de tabel (toelichtende brochure; LNV 2005) waarin ze zijn opgenomen en daarmee naar de striktheid van de bescherming. Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 3 geeft het Romeinse cijfer aan of de soort wel (IV) of niet (I) is opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

De soorten waarbij in de kolom Rode Lijst de afkorting KW (kwetsbaar) of in de kolom Oranje Lijst een 4 (potentieel bedreigd) staat, zijn opgenomen in deze lijsten. De aanduidingen verwijzen naar de mate van bedreiging.

Alle inheemse Nederlandse zoogdieren met uitzondering van de huismuis zijn beschermd. De vleermuizen vallen onder Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Voor deze soorten geldt het zwaarste beschermingsregime.

Tal van afgekloven sparrenkegels in de omringende bospercelen duiden op de regelmatige aanwezigheid van eekhoorns (HB)

3.2.2 Vogels

Het plangebied is in de huidige situatie door het ontbreken van opgaande elementen voor het grootste deel ongeschikt als broedgebied voor vogels. Uitzonderingen hierop vormen de tuin rond de bestaande woning, de overgangen van het grasland naar de bospercelen en de laanbomen langs de Woestduinlaan. Hier zullen enkele algemene vogelsoorten van tuinen en parken broeden (tabel 2). Als foerageergebied voor vogelsoorten die in de aangrenzende bossen broeden, heeft het plangebied een grotere waarde. In totaal kunnen in het plangebied zo'n 37 vogelsoorten worden verwacht, waaronder de Rode Lijst-soorten groene specht en matkop.

Alle Nederlandse broedvogels zijn beschermd krachtens de Europese Vogelrichtlijn en de Flora- en Faunawet. Deze strikte bescherming heeft vooral betrekking op de broedtijd, die voor sommige soorten al in januari (bosuil) kan beginnen en voor andere in september kan eindigen (houtduif). Van een aantal soorten, zoals verschillende soorten roofvogels, is het nest jaarrond beschermd. Jaarrond beschermde nesten van vogels zijn in het plangebied of de directe omgeving niet aangetroffen.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Status	Rode Lijst	Oranje Lijst
Appelvink	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	f		
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>	f		
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>	f		
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	f		
Bosuil	<i>Strix aluco</i>	f		
Ekster	<i>Pica pica</i>	f		
Gaaï	<i>Garrulus glandarius</i>	f		
Glanskop	<i>Parus palustris</i>	f		
Goudhaantje	<i>Regulus regulus</i>	f		
Goudvink	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	f		
Groene specht	<i>Picus viridis</i>	f	KW	4
Groenling	<i>Chloris chloris</i>	b		
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	f		
Grote lijster	<i>Turdus viscivorus</i>	f		
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	f		
Heggenmus	<i>Prunella modularis</i>	b		
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>	f		
Koolmees	<i>Parus major</i>	b		
Kuifmees	<i>Parus cristatus</i>	f		
Matkop	<i>Parus montanus</i>	f	GE	
Merel	<i>Turdus merula</i>	b		
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>	b		
Putter	<i>Carduelis carduelis</i>	f		
Ransuil	<i>Asio otus</i>	f		
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>	b		
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	f		
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	f		
Staartmees	<i>Aegithalos caudatus</i>	f		
Tijftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>	b		
Turkse tortel	<i>Streptopelia decaocto</i>	f		
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>	b		
Vuurgoudhaantje	<i>Regulus ignicapillus</i>	f		
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>	b		
Zanglijster	<i>Turdus philomelos</i>	f		
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>	f		
Zwarte mees	<i>Parus ater</i>	f		
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>	f		

Tabel 2. Mogelijk aanwezige vogels

In de kolom Status is aangegeven of de soort in het gebied kan/zal broeden (b), dan wel of de soort het gebied alleen gebruikt om voedsel te zoeken (f).

De soorten waarbij in de kolom Rode Lijst de afkorting GE (gevoelig) of KW (kwetsbaar) of in de kolom Oranje Lijst een 4 (potentieel bedreigd) staat, zijn opgenomen in deze lijsten. De aanduidingen verwijzen naar de mate van bedreiging.

3.2.3 Reptielen en amfibieën

Op grond van de aanwezige biotoop is het mogelijk dat in het terrein nu en dan hazelwormen aanwezig zijn. Deze veronderstelling is gebaseerd op de aanwezigheid van de soort in de omringende bossen. De beschutte randen van het grasland vormen voor hazelwormen een geschikte plek om op te warmen. Toch is de kans op de aanwezigheid van deze soort niet erg groot omdat douglasbos een minder geschikt habitat vormt voor hazelwormen en het terrein een min of meer geïsoleerde ligging heeft, zeker nu ten noordwesten van het gebied het bos op het grondgebied van Stichting de Basis voor een deel verwijderd is.

Van de amfibieën zullen vrijwel zeker gewone pad en bruine kikker voorkomen. Van beide soorten liggen op een afstand van minder dan een kilometer omvangrijke paaiplaatsen. Zowel gewone pad als bruine kikker, die in de bossen en tuinen aan de zuidflank van de Heuvelrug veelvuldig voorkomen, zullen het terrein mogelijk gebruiken als land- en/of overwinteringsbiotoop.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst	Oranje Lijst	F&F
Reptielen				
Hazelworm	Anguis fragilis		4 / P	3-I
Amfibieën				
Gewone pad	Bufo bufo			1
Bruine kikker	Rana temporaria			1

Tabel 3. Mogelijk aanwezige reptielen en amfibieën

De soorten waarbij in de kolom F&F een cijfer staat, zijn beschermd krachtens de Flora- en Faunawet; het cijfer verwijst naar de tabel (toelichtende brochure; LNV 2005) waarin ze zijn opgenomen en daarmee naar de striktheid van de bescherming. Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 3 geeft het Romeinse cijfer aan of de soort wel (IV) of niet (I) is opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

De soorten waarbij in de kolom Oranje Lijst een 4 (potentieel bedreigd) en/of een P (prioritaire soort) staat, zijn opgenomen in deze lijst. De aanduidingen verwijzen naar de mate van bedreiging.

Alle in Nederland voorkomende inheemse reptielen en amfibieën zijn beschermd krachtens de Flora- en Faunawet.

Voor de gewone pad vervult het gebied vermoedelijk de functie van land- en/of overwinteringsbiotoop (HB)

4 De effecten van de nieuwbouw op de beschermde soorten

4.1 Beschermde soorten

In tabel 4 is een overzicht gegeven van de soorten die (mogelijk) in het terrein aanwezig zijn of daarvan gebruikmaken (foerageren) en die beschermd zijn op basis van de Flora- en Faunawet. In de tabel is aangegeven krachtens welke wet of richtlijn de soorten bescherming genieten en in welke tabel van de 'AMvB art. 75' ze zijn opgenomen.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Vogelrichtlijn	Habitatrichtlijn Bijlage 2	Habitatrichtlijn Bijlage 4	Flora- & Faunawet	AMvB Tabel 1	AMvB Tabel 2	AMvB Tabel 3	Rode Lijst	Oranje Lijst
Planten										
Brede wespenorchis	<i>Epipactis helleborine</i>									
Bleeksporig bosviooltje	<i>Viola riviniana</i>									
Maarts viooltje	<i>Viola odorata</i>									
Zoogdieren										
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>									
Gewone + Tweekl. bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i> + <i>S. coronatus</i>									
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>									
Mol	<i>Talpa europaea</i>									
Gewone baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>									
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>									
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>									
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>									
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>									
Huismuis	<i>Mus domesticus</i>									
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>									
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>									
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>									
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>									
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>									
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>									
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>									
Vogels										
Groenling	<i>Chloris chloris</i>									
Heggenmus	<i>Prunella modularis</i>									
Koolmees	<i>Parus major</i>									
Merel	<i>Turdus merula</i>									
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>									
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>									
Tijftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>									
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>									
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>									
Reptielen										
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>									
Amfibieën										
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>									
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>									

Tabel 4. (vorige pagina) Beschermde soorten, Rode Lijst- en Oranje Lijst-soorten

De soorten met een groene ondergrond komen met zekerheid voor in het plangebied; van de soorten met een blauwe ondergrond is het voorkomen aannemelijk.

Met een blauw vlakje is aangegeven of een soort beschermd is krachtens de Flora- en Faunawet; met een groen vlakje in welke tabel van de toelichtende brochure op de AMvB art. 75 (LNV 2005) de soort is opgenomen; met een blauw vlakje of een soort beschermd is door de Vogelrichtlijn of de Habitatrichtlijn; met een rood vlakje is aangegeven of een soort op de Rode Lijst staat en met een oranje vlakje of een soort op de Oranje Lijst staat.

Uit de tabel blijkt dat zes van de (mogelijk) aanwezige soorten zijn opgenomen in Tabel 3 van de 'AMvB art. 75' en één soort in Tabel 2 (toelichtende brochure; LNV 2005). De vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. De bescherming van deze soorten heeft een Europees rechtelijke grondslag en hiervoor geldt dan ook het strengste beschermingsregime. Tevens komen er in het gebied tenminste negen broedvogelsoorten voor die bescherming genieten krachtens de Vogelrichtlijn.

4.2 Effecten van de nieuwbouw op de aanwezige soorten

Ten behoeve van de realisatie van het bouwplan zullen geen of slechts enkele bomen worden geveld. Bovendien zal door de bouw van een nieuwe woning de aard van een deel van het terrein veranderen. Deze ingrepen kunnen de volgende negatieve effecten hebben op de aanwezige en mogelijk aanwezige beschermde soorten:

- verlies van een beperkte oppervlakte aan leefgebied en/of foerageergebied en
- beperkte aantasting van de kwaliteit van de aangrenzende bospercelen als gevolg van verstoring (menselijke aanwezigheid en activiteit, licht, geluid).

De genoemde nadelige effecten voor de aanwezige soorten zullen naar verwachting gering zijn, enerzijds omdat het terrein waar de ontwikkeling zal plaatsvinden een beperkte oppervlakte heeft en anderzijds omdat aangrenzende bospercelen door de realisatie van de plannen nauwelijks zullen worden aangetast. Voor de meeste soorten blijft in het plangebied en de directe omgeving voldoende leefgebied en/of foerageergebied aanwezig. Eventuele nadelige effecten kunnen bovendien worden beperkt door het treffen van enkele kleinschalige mitigerende maatregelen (zie hoofdstuk 5).

4.3 Effecten van de nieuwbouw op de strikter beschermde soorten

In het onderstaande wordt een nadere toelichting gegeven op de mogelijke effecten van de bouw van een nieuwe woning op de strikter beschermde soorten (Tabellen 2 en 3 van de Flora- en Faunawet) en de consequenties hiervan in het licht van de Flora- en Faunawet.

In het plangebied komen geen strikter beschermde plantensoorten voor.

De vijf vleermuizensoorten die in het onderzoeksgebied voorkomen of mogelijk voorkomen, zijn in de regio vrij schaars (gewone baardvleermuis) tot algemeen. Van geen van de soorten zijn in het plangebied verblijfplaatsen aanwezig. Wel vormt het grasland mede door zijn beschutte ligging te midden van bos een geschikt foerageergebied.

Voor de vleermuizen kan de nieuwbouw de volgende effecten hebben:

Uitvoeringsfase: tijdelijke verstoring van de foerageergebieden door werkzaamheden.

Na realisatie: aantasting van de kwaliteit van foerageergebieden door bebouwing en verlichting.

Omdat bij realisatie van de nieuwbouw geen verblijfplaatsen van deze vleermuissoorten verloren zullen gaan, zullen de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet niet worden overtreden en is er voor deze soorten geen ontheffing nodig.

De eekhoorn komt in Zuidoost-Utrecht met name in de bossen in de omgeving van bebouwing nog vrij algemeen voor. Van de soort zijn in het eigenlijke plangebied geen verblijfplaatsen aanwezig. Deze bevinden zich in de aangrenzende sparrenpercelen en in de grove dennen in de tuinen ten zuiden van het plangebied. Wel wordt het plangebied gebruikt om te foerageren (eikels).

Voor de eekhoorn kan de nieuwbouw de volgende effecten hebben:

Uitvoeringsfase: tijdelijke verstoring van het foerageergebied door werkzaamheden.

Na realisatie: geen.

Omdat bij realisatie van de nieuwbouw geen verblijfplaatsen van de eekhoorn verloren zullen gaan, zullen de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet niet worden overtreden en is er voor deze soort geen ontheffing nodig.

Alle broedvogels zijn beschermd krachtens de Vogelrichtlijn en de Flora- en Faunawet. Omdat in het eigenlijk plangebied geen broedgelegenheid voor vogels aanwezig is, zullen er als gevolg van de realisatie van nieuwbouw geen nesten met eieren of jongen vernield worden. Wel kunnen er met name tijdens de bouwfase nesten van vogels die langs de randen van het eigenlijke plangebied broeden, verstoord worden. Het is daarom wenselijk dat de werkzaamheden die sterk ingrijpen op het terrein (bouwrijp maken gronden, rooien struiken, etc.) worden uitgevoerd in een periode waarin de kans op het verstoren van nesten en het beschadigen of vernielen van eieren zo klein mogelijk is. In de praktijk houdt dit in dat deze werkzaamheden bij voorkeur buiten de broedtijd (1 maart – 15 juli) worden uitgevoerd.

De nieuwbouw kan voor vogels de volgende effecten hebben:

Uitvoeringsfase: tijdelijke verstoring van leef- en/of foerageergebied door de bouw-werkzaamheden.

Na realisatie: permanent verlies van geschikt leef- en foerageergebied door bebouwing, het vellen van bomen en het rooien van struiken, en ontstaan van nieuw leef- en foerageergebied en van nestelmogelijkheden door de inrichting van een deel van het plangebied als tuin.

Als de werkzaamheden buiten de broedtijd worden uitgevoerd of als (tijdens de broedtijd) door een ter zake kundig persoon wordt vastgesteld dat in de onmiddellijke omgeving van de bouwplaats geen bezette nesten van vogels aanwezig zijn, dan kunnen deze zonder meer doorgang vinden. Mochten er wel bezette nesten worden aangetroffen, dan dienen zodanige maatregelen getroffen te worden dat verstoring van deze nesten wordt voorkomen.

[NB. Sommige soorten kunnen ook vóór 1 maart of na 15 juli (tot in september) nestelen. Het is derhalve raadzaam om voorafgaand aan de werkzaamheden, de objecten en elementen waaraan werkzaamheden gaan plaatsvinden te (laten) controleren op de eventuele aanwezigheid van nesten.]

In het plangebied komen geen nesten voor van vogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Ook in de directe omgeving van het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten van vogels aanwezig. Wel worden het plangebied en de aangrenzende bospercelen door een aantal soorten met jaarrond beschermde nesten (roofvogels, ransuil) gebruikt als foerageergebied.

De nieuwbouw kan voor vogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn de volgende effecten hebben:

Uitvoeringsfase: tijdelijke verstoring van het foerageergebied door de werkzaamheden.

Na realisatie: permanent verlies van een beperkte oppervlakte geschikt foerageergebied door bebouwing.

Uitvoering van de plannen zal niet leiden tot het vernietigen of verstoren van nesten die jaarrond beschermd zijn. Derhalve behoeft voor deze soorten geen ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet te worden aangevraagd.

Voor de hazelworm vormt het plangebied een potentieel geschikt habitat, in het bijzonder de randen van het grasland die ook geschikt zijn als opwarmplek. De hazelworm komt in de omgeving van het plangebied vrij algemeen voor, plaatselijk ook in de randen van de bebouwde kom. De dichtheden zijn echter laag en het verspreidingspatroon is enigszins verbrokkeld.

Voor de hazelworm kan de nieuwbouw de volgende effecten hebben:

Uitvoeringsfase: tijdelijke verstoring van het leef- en foerageergebied door de werkzaamheden, en doden en verwonden van individuen.

Na realisatie: permanent verlies van een beperkte oppervlakte geschikt leef- en foerageergebied door de nieuwbouw en de inrichting van de omringende gronden als tuin.

Als er hazelwormen voorkomen in het plangebied, dan zullen deze zich vooral ophouden langs de randen van het perceel. Als de nieuwbouw min of meer centraal op het kavel wordt gerealiseerd, is de kans op verstoring of vernietiging van verblijfplaatsen (zonplekken) en het doden en verwonden van individuen van deze soort nihil. De nieuwbouw zal dan naar verwachting ook niet leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet. In dat geval behoeft voor de hazelworm geen ontheffing van de verbodsbepalingen te worden aangevraagd.

Als de nieuwbouw aan de boszijde, dus veel meer langs de rand van het kavel wordt gerealiseerd, is de kans op verstoring van verblijfplaatsen van de hazelworm en het doden en verwonden van individuen veel groter en daarmee de kans op overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet. Om dat te voorkomen, kan het nodig zijn de eventueel aanwezige dieren weg te vangen en (tijdelijk) te verplaatsen.

4.4 Is een ontheffing nodig?

Realisatie van de nieuwbouw zal voor de aanwezige strikter beschermde soorten naar verwachting niet leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet. Hierbij wordt er wel van uitgegaan dat wordt voldaan aan twee randvoorwaarden, namelijk dat werkzaamheden die sterk ingrijpen op het terrein worden uitgevoerd buiten het broedseizoen van vogels en dat het afhankelijk van de precieze bouwlocatie nodig kan zijn eventueel aanwezige hazelwormen weg te vangen en te verplaatsen. Als aan deze randvoorwaarden wordt voldaan, zullen de verbodsbepalingen niet worden overtreden en behoeft voor geen van de strikt beschermde soorten een ontheffing te worden aangevraagd. Wel kan het raadzaam zijn door de Dienst Regelingen te laten toetsen of de voorgestelde mitigerende maatregelen voldoende zijn om schade aan de beschermde soorten, in het bijzonder soorten die zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, te voorkomen. De basis voor deze toetsing is een reguliere ontheffingaanvraag. Als de voorgestelde mitigerende maatregelen naar het oordeel van de Dienst Regelingen voldoende zijn, dan zal de ontheffing worden geweigerd, omdat deze niet nodig is aangezien de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet niet zullen worden overtreden. Deze beoordeling door de Dienst Regelingen wordt vastgelegd in de beschikking. In deze beschikking wordt de aanvrager tevens verplicht de voorgenomen mitigerende maatregelen uit te voeren.

5 Mitigerende maatregelen

Om de eventuele nadelige effecten van de geplande ontwikkelingen zoveel mogelijk te beperken, kunnen de volgende mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen:

- De (voorbereidende) werkzaamheden voor de nieuwbouw (bouwrijp maken gronden) worden uitgevoerd buiten de belangrijkste voortplantingsperiode van dieren, dus in de periode 15 juli tot 1 maart.
- Als de nieuwbouw wordt gerealiseerd langs de bosrand, moeten eventueel aanwezige hazelwormen worden weggevangen en verplaatst. De bouwplaats wordt vervolgens gedurende de bouw afgeschermd met reptielenschermen.
- Om de verstoring in het terrein zo gering mogelijk te houden, wordt het aantal lichtbronnen zoveel mogelijk beperkt en worden deze bij voorkeur uitgerust met sensoren die de brandduur tot een noodzakelijk minimum beperken.
- Verstoring door licht in de aangrenzende bospercelen wordt voorkomen door geen sterke lampen op de bosranden te richten.
- Om onnodige schade aan bomen – in het bijzonder aan de laanbomen langs de Woestduinlaan – te voorkomen, wordt er tijdens de bouwfase op toegezien dat er binnen de boomspiegels geen materiaal wordt opgeslagen en evenmin zware voertuigen worden geparkeerd. Bovendien worden boombeschermende maatregelen getroffen.
- Voor met de werkzaamheden wordt begonnen, worden indien nodig de aanwezige planten van het maarts viooltje en het bleeksporig bosviooltje uitgestoken en uitgeplant in de delen van het terrein die door de bouw ongemoeid worden gelaten.
- Aan of in het nieuw te bouwen pand worden voorzieningen aangebracht die het mogelijk maken dat vleermuizen het pand kunnen gebruiken als verblijf- en/of voortplantingslocatie. Eventueel kunnen in plaats hiervan enkele vleermuiskasten worden geplaatst.

6 Conclusies

- In het plangebied komen 5 strikt beschermde vleermuizen voor.
- Van geen van de vleermuizen zijn in het gebied verblijfplaatsen aanwezig. Wel vormt het plangebied door zijn beschutte ligging een geschikte jachtlocatie.
- Voor vleermuizen behoeft geen ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet te worden aangevraagd, omdat er geen vaste verblijfplaatsen worden verstoord of vernietigd.
- In het plangebied komt de eekhoorn voor, een strikter beschermde soort.
- De verblijfplaatsen van de eekhoorn bevinden zich in de aangrenzende bospercelen; in het plangebied zijn geen verblijfplaatsen aanwezig.
- Voor de eekhoorn behoeft geen ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet te worden aangevraagd, omdat er geen vaste verblijfplaatsen worden verstoord of vernietigd.
- Voor vogels zal geen ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet behoeven te worden aangevraagd, omdat er geen nesten met eieren of jongen vernield zullen worden.
- Wel is het wenselijk werkzaamheden die sterk ingrijpen op het terrein (bouwrijp maken gronden) uit te voeren buiten het broedseizoen om verstoring van nesten van vogels die langs de randen van het plangebied broeden, te voorkomen.
- In het plangebied en directe omgeving komen nesten voor van vogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn.
- Voor de strikt beschermde hazelworm geldt dat als de nieuwbouw min of meer centraal op het kavel wordt gerealiseerd, de kans op verstoring of vernietiging van verblijfplaatsen (zonplekken) dan wel het doden of verwonden van individuen van deze soort nihil is.
- In dat geval zal de nieuwbouw niet leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet.
- Wordt de nieuwbouw aan de boszijde gerealiseerd, dan is de kans op verstoring van verblijfplaatsen van de hazelworm en het doden en verwonden van individuen veel groter en daarmee de kans op overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet.
- Om te voorkomen dat in dat geval dieren gedood of verwond worden, kunnen eventueel aanwezige dieren worden weggevangen en kan de bouwplaats worden afgeschermd met reptielenschermen.

7 Geraadpleegde literatuur

- Alterra 2007. Website Bodemdata.nl (<http://www.bodemdata.nl/>).
- Backes, Ch.W., P.J.J. van Buuren & A.A. Freriks 2004. Hoofdpijnen natuurbeschermingsrecht. Sdu Uitgevers bv., Den Haag.
- Bal, D., H.M. Beijer, M. Fellinger, R. Haveman, A.J.F.M. van Opstal & F.J. van Zadelhoff 2001. Handboek Natuurdoeltypen, Rapport Expertisecentrum LNV nr. 2001/020, Wageningen.
- Beusekom, R. van, et al. [red.] 2005. Rode Lijst van de Nederlandse Broedvogels. Tirion Uitgevers B.V. Baarn.
- Bijtel, H.J.V. van den 2005. Natuurwaardenonderzoek Woestduinlaan 85, Doorn. Van den Bijtel Ecologisch Onderzoek, Driebergen-Rijsenburg.
- Dienst Regelingen van het ministerie van LNV 2009. Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Brief, Den Haag.
- Hom, C.C., P.H.C. Lina, G. van Ommering, R.C.M. Creemers & H.J.R. Lenders 1996. Bedreigde en kwetsbare reptielen en amfibieën in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. Rapport IKC Natuurbeheer nr. 25. IKC, Wageningen.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.) 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV-Uitgeverij, Utrecht.
- Lina, P.H.C. en G. van Ommering 1996. Bedreigde en kwetsbare vogels in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. Rapport IKC-Natuurbeheer nr. 21. IKC, Wageningen.
- Meijden, R. van der, B. Odé, C.L.G. Groen, J.P.M. Witte & D. Bal 2000. Bedreigde en kwetsbare vaatplanten in Nederland. Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst. Gorteria 26(4):85-208.
- Ministerie van LNV 2000. Bescherming van planten en dieren. *Over de Flora- en Faunawet*. Brochure nr. 03. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Ministerie van LNV 2002a. Ter bescherming van onvervangbare flora en fauna. Algemene toelichting op de Flora- en Faunawet. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Ministerie van LNV 2002b. Soortbescherming bij ruimtelijke ingrepen en dergelijke. Over de Flora- en Faunawet in Nederland. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Ministerie van LNV 2005. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren. De Flora- en Faunawet in de praktijk; informatie over vrijstellingen, ontheffingen en gedragscodes. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Ommering, G. van, I. van Halder, C.A.M. van Zwaay & I. Wynhoff 1995. Bedreigde en kwetsbare dagvlinders in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. Rapport IKC-Natuurbeheer nr. 18, IKC, Wageningen.
- Provincie Utrecht 2008. Structuurvisie Provincie Utrecht. Rapport, Utrecht.
- Schaminée, J.H.J., A.H.F. Stortelder & E.J. Weeda 1996. De vegetatie van Nederland. Deel 3. Plantengemeenschappen van graslanden, zomen en droge heiden. Opulus Press, Uppsala/Leiden.
- Schaminée, J.H.J., E.J. Weeda & V. Westhoff 1998. De vegetatie van Nederland. Deel 4. Plantengemeenschappen van de kust en van binnenlandse pioniermilieus. Opulus Press, Uppsala/Leiden.
- Stichting voor Bodemkartering (Stiboka) 1966. Bodemkaart van Nederland. Wageningen.
- Stichting voor Bodemkartering (Stiboka) 1982. Geomorfologische kaart van Nederland. Wageningen.
- Stortelder A.H.F., J.H.J. Schaminée & P.W.F.M. Hommel 1999. De vegetatie van Nederland. Deel 5. Plantengemeenschappen van ruigten, struwelen en bossen. Opulus Press, Uppsala/Leiden.
- Werf, S. van der 1991. Natuurbeheer in Nederland, deel 5. Bosgemeenschappen. Pudoc, Wageningen.